

О. Д. Медведєва,
аспірант

(Запорізький національний університет)

oceandream2004@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ОСВІТИ В ІСПАНІЇ

Анотація

Стаття присвячена дослідженню системи освіти в Іспанії. Проаналізовано особливості структури освіти, висвітлено загальну систему освіти та її сучасний стан. Оскільки Україна знаходиться на шляху до європейських стандартів в освіті, необхідністю є вивчення передового освітнього досвіду європейських країн, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем. Саме вивчення та аналіз системи освіти Іспанії, та зокрема вищої професійної освіти, можуть надати значний приклад організації, вдосконалення та покращення системи освіти в Україні.

Ключові слова: освіта в Іспанії, загальна система освіти, спеціальна система освіти, організація навчання, спеціальна освіта, вища професійна освіта; структура вищої освіти; інтеграційні процеси; освітній досвід; університетська освіта;

Summary

The article gives an overview of the system of education in Spain and its peculiarities. The features of the structure of education in Spain were analyzed and characterized. Since Ukraine is on its way to European standards in education, the important need is to study the best educational experience of European countries, testing and implementation of innovative pedagogical systems in the area of education in Ukraine.

Key words: system of education in Spain; primary education; secondary education; polyvalent education; higher education.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси, які відбуваються в Україні на шляху до європейського та світового освітнього простору, мають величезний вплив на систему освіти, зокрема на вищу професійну освіту, та її реструктуризацію. Освіта належить до найважливіших напрямків державної політики України. Саме освіта є стратегічним ресурсом формування позитивного іміджу нашої держави, створення умов для самореалізації кожної особистості, поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені. Стратегічним завданням державної освітньої політики є вихід української освіти на ринок світових освітніх послуг, поглиблення міжнародної співпраці, розширення участі навчальних закладів, педагогів і вчителів, учнів, студентів і науковців у проектах міжнародних організацій та співтовариств. Пріоритетним напрямом стає поліпшення, вдосконалення та модернізація якості навчання на всіх рівнях, максимальне наближення його змісту до європейських та світових стандартів. Вищезазначене знаходить своє

відображення в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Законі України “Про вищу освіту” [1]. На шляху України до європейських стандартів в освіті, необхідністю є вивчення передового освітнього досвіду європейських країн, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем в галузь освіти. [2]

Аналіз наукових досліджень вітчизняних джерел (І. Бабин, Н. Муқан, Я. Болюбаш, В. Бурега, Т. Левченко, О. Яцюк, К. Корсак, П. Антохін, В. Нагаєва, О. Демидович, В. Припотень та інш.) та зарубіжних наукових джерел (П. Карневале, С. Пунтес, Д. Кольба, Р. Фуентес, А. Фонт-Баррот, та інш.) дає підстави зазначити, що значний інтерес викликає освіта Іспанії, оскільки нині в науці відсутнє цілісне уявлення про систему освіти Іспанії та її сучасний стан, зокрема підготовку викладачів у системі освіти Іспанії. Українські науковці досліджували систему підготовки вчителів переважно у високорозвинених країнах таких, як Велика Британія (О. Локшина, А. Сбруєва, Л. Пуховська), США (А. Лютих, М. Степанко), Німеччина (В. Кравець, Т. Мойсеєнко), та інш., однак система підготовки викладачів у ВНЗ Іспанії є недостатньо дослідженою. Згідно з впливовим міжнародним рейтингом Quacquarelli Symonds World University Rankings (WUR) та Британського видання Times Higher Education, багато вищих навчальних закладів з Мадриду, Барселони, Валенсії входять до топ-200 університетів Світу. Деякі з цих закладів були засновані ще в XIII ст. Іспанська мова посідає третє місце у світі за кількістю людей, що говорять нею. Іспанія є членом Європейського реєстру якості вищої освіти (European Quality Assurance Register for Higher Education, EQAR), що стало важливим кроком у напрямі забезпечення європейського рівня якості вищої освіти в країні.

Мета статті – проаналізувати та визначити сучасний стан системи освіти Іспанії.

Іспанія, як і інші країни Європи, в роки консолідації демократичного режиму, пройшла важкий шлях становлення системи освіти, а саме зміни її змісту, структури, методів та форм. Ці реформи набагато посилили значення освіти як соціальної цінності, встановили демократичні принципи функціонування системи освіти в країні. Таким чином, сучасна система освіти відповідає високим вимогам Європейського освітнього простору.[3] Нормативні основи професійної педагогічної підготовки закладені в таких європейських документах: Педагогічна Конституція Європи; Рекомендації ЮНЕСКО про вчителів; Міжнародна Стандартна Класифікація Освіти (ISCED 2011); Лісабонська Конвенція (1997). [4] Система освіти Іспанії базується на принципах заснованих у конституції 1978 року та регулюється такою законодавчою базою: Закон про систему освіти Іспанії (1990) (Ley Organica de Ordenacion General del Sistema Educativo or LOGSE); Закон про Університети (12/2001) (Ley Organica de Universidades or LOU); Закон про управління навчальними закладами (1995) (Ley Organica de la Participacion, la Evaluacion y el Gobierno de los centros docents or LOPEG), Конституція Іспанії (1978), Закон про освіту (2/2006), Закон про якість освіти (12/2001) [5].

Іспанська система освіти поділяється на Загальну систему освіти (General System Education) та Спеціальну систему освіти (Special System Education). Загальна система освіти на сучасному етапі складається з таких рівнів: дошкільна освіта (Infant education, age 0-6 years); базова шкільна освіта (Primary education, age 6-12); середня шкільна освіта (Compulsory secondary education, age 12-16); бакалаврат (Baccalaureate, age 16-18); спеціальна освіта середнього рівня (medium-level Specific Vocational Education); спеціальна освіта вищого рівня (higher-level Specific Vocational Education) та університетська освіта (University Education). Спеціальна система освіти включає в себе освіту в галузі мистецтва та мов, та з 1997 року в галузі спорту.

Базова освіта триває шість років (вік учнів 6-12 років) та розподіляється на три етапи. Базова освіта безкоштовна і дає можливість дітям отримати загальні знання з культури, читання, письма, математики, ораторського мистецтва, релігії, іноземних мов, пов'язані з діями в рамках їхнього оточення, етичних цінностей. У кінці кожного етапу дитина отримує оцінку знань та дозвіл починати наступний етап освіти.

Середня освіта надається впродовж чотирьох років (вік учнів 12-16 років) і складається з двох етапів, базується на двох основних принципах: комплексність та увага до різноманітності. Головна мета середньої освіти – забезпечити полівалентне навчання, передати знання з культури всім учням, підготувати їх до сприйняття своїх обов'язків та прав у суспільстві, забезпечити уміннями й навичками з певного фаху або готовності до навчання у бакалавраті. Наприкінці кожного етапу учні проходять оцінювання рівня знань і отримують дозвіл переходити до наступного етапу навчання. По завершенні курсу учні отримують сертифікат.

Бакалаврат – це не обов'язковий дворічний освітній етап, який доповнює середню освіту (рік учнів 16-18 років) і має такі напрямки: мистецтво, природа та здоров'я; гуманітарні та соціальні науки; технічні науки. Існують як обов'язкові дисципліни, так і дисципліни за власним вибором. Мета бакалаврату – підготувати студентів для університету, спеціальної освіти або працевлаштуванню.

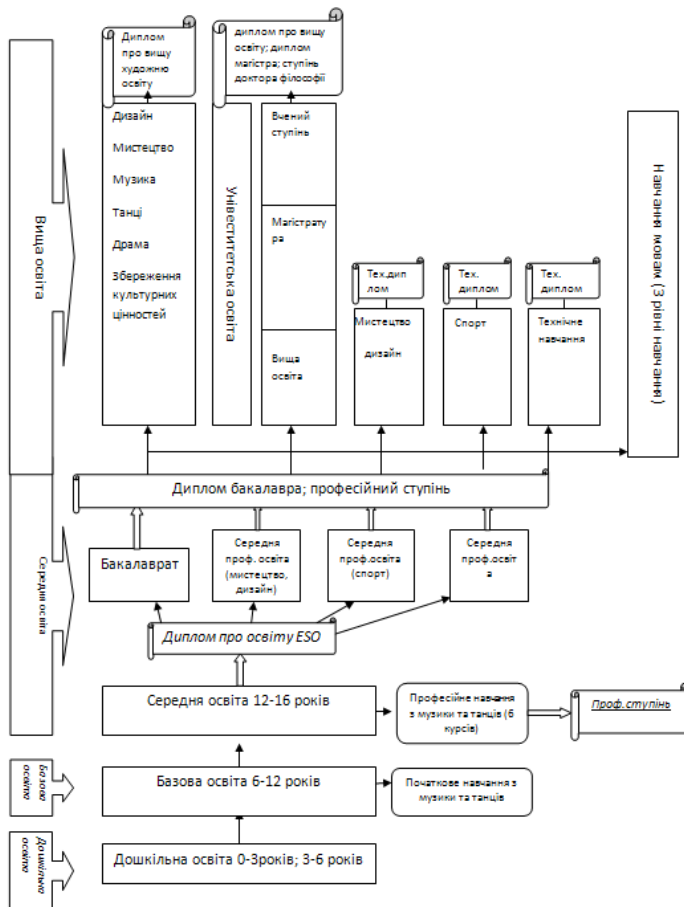
Слід також зазначити, що окреме місце в структурі освіти Іспанії займає спеціальна освіта, до якої можна віднести: навчання для дорослих, вивчення мов (як іноземних, так і рідної країни та діалектів), навчання для осіб із спеціальними освітніми потребами. Також спеціальна освіта має за мету підготувати студентів до роботи в професійній сфері, надаючи полівалентне навчання та практику з обраної сфери. Так, студенти мають можливість отримати освіту в галузі мистецтв, музики, танців, театру, образотворчого мистецтва та дизайну. Система вищої освіти Іспанії є складовою загальної системи освіти, яка передбачає три етапи освіти: базовий, професійний (навчання на рівні технічного фахівця) та університетська освіта. Система вищої освіти в Іспанії – унітарна і забезпечується університетами та відповідними до них закладами, які пропонують загальні академічні ступені і професійно орієнтовані програми різної тривалості й рівня.

Університетська освіта, яка включає дипломну освіту, аспірантуру, докторантуру, базується на трьох основних конституційних принципах: право всіх громадян на освіту; свобода викладання й автономія університетів. Кожен університет в Іспанії є автономним і може вносити в програму навчання істотні зміни. На відміну від вишів багатьох інших країн, університети Іспанії зберігають традицію проведення вступного відбірного іспиту *Prueba de Acceso a la Universidad*. Слід зазначити, що необхідною умовою вступу в іспанський ВНЗ є, звичайно, гарне володіння іспанською мовою. Для отримання допуску до складання вступного іспиту в іспанські університети необхідна позитивна відповідь з Міністерства освіти про підтвердження шкільного атестату [6].

За своїми цілями і академічною значимістю університетська освіта ділиться на 3 цикли: перший короткий, це дипломна освіта, яка містить у собі вивчення базових понять і одержання основних знань, які готують до здійснення професійної діяльності; другий – подвійний (тривалий), це аспірантура, поглиблене, спеціалізоване або міждисциплінарне навчання. Ціль цього етапу – академічна або професійна спеціалізація, проведення дослідницьких робіт. Після закінчення циклу студент одержує ступінь магістра; третій цикл включає два академічних курси, організованих у вигляді семінарів, і має на меті спеціалізацію в галузі науки, техніки або мистецтва для осіб з дипломом про вищу освіту. Для одержання наукового ступеня доктора, крім закінчення цього циклу, студенти мають представити й отримати апробацію наукових тез з максимальним терміном п'ять років.

Своєрідною рисою іспанської освіти є те, що до складу університетів входять чотири основні типи навчальних підрозділів: 1) університетські факультети (*facultades universitarias*), де вивчаються дисципліни, крім технічних, які дають можливість одержати вчені ступені всіх трьох щаблів вищої освіти (аналог “бакалавр”, “магістр”, “доктор наук”); 2) вищі технічні училища (*escuelas técnicas superiores*) теж мають три цикли освіти; 3) університетські школи (*escuelas universitarias*) з професійною орієнтацією (ступінь “бакалавр”); 4) університетські коледжі (*colegios universitarias*), класична університетська освіта першого рівня (ступінь “бакалавр”). Відтак, сучасна вища освіта в Іспанії дає можливість кожному здобути освіту різного рівня. При Міністерстві освіти й культури діє Національний інститут оцінювання та якості освіти, що стежить за рівнем освітніх послуг. Інститут виконує функції, які стосуються аналізу ефективності освітньої системи; розробки систем оцінювання для різних освітніх циклів; координації участі Іспанії в міжнародних дослідженнях з проведення таких оцінювань; інформування Державної освітньої ради та суспільства про діяльність іспанської освітньої системи.

Схематично сучасна система освіти в Іспанії представлена на офіційному сайті Міністерства Освіти Іспанії і виглядає так:

Висновки. Таким чином, сучасний стан системи освіти Іспанії відповідає високим стандартам Європейського освітнього простору. Реформи, які відбувалися в країні та продовжуються й досі, набагато посилили значення освіти як соціальної цінності, отже, саме освіта відображає рівень соціально-економічного розвитку країни, її положення у світовому просторі [7]. Система освіти Іспанії дає можливість кожному здобути освіту необхідного рівня, а індивідуальний підхід до навчання сприяє високому рівню та якості освіти.

Результати всебічного і досконалого вивчення системи освіти Іспанії, зокрема вищої професійної освіти, можуть надати значний приклад організації, вдосконалення та покращення системи освіти в Україні. Аналіз та систематизація дозволить стежити за досягненнями в системі освіти Іспанії й упроваджувати професійні ідеї в нашій країні з урахуванням

національних особливостей. Подальшого дослідження потребують й інші питання, а саме особливості підготовки вчителів іноземних мов у системі освіти Іспанії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Проект. – Київ, 2001. – 24 с.
2. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
3. Годлевська В. Реформа системи освіти в умовах консолідації демократичного режиму в Іспанії / В.Годлевська // Україна-Європа-Світ. – К. – С.98-105.
4. Pedagogical Constitution of Europe [Electronic recourse]. <http://arpue.org/index.php/uk/chasopys-yevropeiski-pedahohichni-studii/pedahohichna-konstytutsiia-yevropy>
5. Міністерство Освіти Іспанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mecd.gob.es/educacion-mecd/mc/lomce/inicio.html>
6. Сисоева С.О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. / С.О.Сисоева, Т. Є. Кристопчук. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.
7. Левченко Т.І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція : монографія / Т. І. Левченко. – Вінниця: "Нова Книга", 2007. – 656 с.

Стаття надійшла до редакції 01.12.2016